Hushang löytää tulen

Vanha persialainen myytti

Valon jumala Ahura Mazda oli luonut sekä ihmiset että hyvät eläimet: lampaat, naudat ja peurat. Ahriman, pimeyden herra, puolestaan oli luonut pahat eläimet: käärmeet, raivokkaat sudet ja kärpäset, jotka kiusasivat ihmisiä ja eläimiä.

Monia tuhansia vuosia sitten Persian asukkaat saattoivat hankkia ravintonsa vain metsästämällä. Lampaat ja naudat elivät villeinä, ja ihmisten oli pyydystettävä niitä keihäillä ja nuolilla, joiden kärjet oli valmistettu terävistä kivistä.

Eräänä päivänä yksi näistä miehistä näki unen.

Unessa hän näki Ahura Mazdan erottavan villistä karjalaumasta lehmän ja vasikan. Sitten jumala rakensi niiden ympärille oksista aidan ja erotti ne näin muusta laumasta.

Kun mies heräsi, hän kutsui ystävänsä koolle ja sanoi:

– Ahura Mazda on näyttänyt minulle unessa, mitä meidän tulee tehdä. Meidän on erotettava lehmät ja vasikat suuresta laumasta. Jos pidämme niitä aitauksessa, meidän ei enää tarvitse metsästää. Vasikoiden kasvaessa saamme oman karjalauman, ja voimme myös juoda lehmien maitoa.

Niin ihmiset alkoivat pyydystää lehmiä ja nuoria vasikoita ansojen ja nahkaköysien avulla. He ottivat eläimet kiinni ja pitivät niitä aitauksissa, aivan kuten jumala oli unessa näyttänyt. Tämä merkitsi suurta muutosta.

Metsästäjinä ihmiset olivat ajatelleet vain eläinten tappamista. Mutta nyt, kun heistä oli tullut karjanhoitajia, he oppivat huolehtimaan nuorista eläimistä ja suojelemaan laumojaan susilta, vaikka heidän oli edelleen tapettava eläimiä ravinnokseen.

Vähitellen he alkoivat myös kiintyä eläimiin, joista pitivät huolta. Näin heistä tuli parempia ihmisiä, juuri niin kuin Ahura Mazda oli tahtonut.

Mutta Ahriman ei pitänyt tästä lainkaan.

Hän sai sudet hyökkäämään karjalaumojen kimppuun. Yhdessä paikassa ne tappoivat lampaan, toisessa vasikan. Ihmisten oli vartioitava eläimiään päivin ja öin, ja vähitellen he alkoivat ajatella, että olisi helpompaa palata takaisin metsästäjiksi.

Silloin eräs miehistä näki jälleen unen.

Unessa hänelle ilmestyi Ahura Mazda, joka sanoi:

– Susi, Ahrimanin luoma olento, on paha. Mutta paha voidaan muuttaa hyväksi, ja hyvä on aina pahaa voimakkaampi. Tee siis sudesta ystäväsi ja auttajasi.

Kun mies heräsi, hän ihmetteli, kuinka raivokkaasta sudesta voisi tehdä ystävän ja auttajan.

Sitten hän ajatteli:

– Ehkä voisimme yrittää nuorten susien kanssa.

Niin mies ja hänen ystävänsä lähtivät etsimään suden pesää. Eräästä luolasta he löysivät neljä pientä sudenpentua.

Miehet veivät pennut kotiinsa, ruokkivat niitä ja pitivät niistä huolta. Pian pienet sudet kiintyivät ihmisiin. Ne kasvoivat suuriksi ja voimakkaiksi, mutta seurasivat edelleen niitä hoitaneita miehiä ja

tottelivat heitä.

Kun villit sudet lähestyivät karjalaumoja, kesyt sudet taistelivat niitä vastaan ja ajoivat ne pois. Öisin, kun ihmiset nukkuivat, kesyt sudet pitivät vahtia ja haukkuivat aina, kun villit sudet tulivat lähelle.

Näistä persialaisten kesyttämistä susista tulivat ensimmäiset koirat.
Vaikka Ahriman oli luonut sudet ihmisten ja heidän karjansa vihollisiksi, Ahura Mazda oli osoittanut, kuinka paha voitiin muuttaa hyväksi. Susista oli tullut koiria, ihmisen uskollisia ystäviä ja auttajia.

Nyt kun ihmiset olivat karjanhoitajia eivätkä enää pelkästään metsästäjiä, yhä useammat heistä alkoivat asua yhdessä. Lopulta he päättivät valita keskuudestaan yhden miehen kuninkaakseen. Hänen nimensä oli Hushang.

Hushang oli rohkea ja totuudellinen mies, ja siksi Ahura Mazda piti häntä suuressa arvossa. Siihen aikaan muinaisen Persian ihmiset eivät vielä osanneet hallita tulta. He eivät kyenneet sytyttämään sitä itse, eivätkä siksi voineet valmistaa ruokaa tulella. He söivät lihansa raakana eivätkä pystyneet lämmittelemään talven kylmyydessä.

Eräänä päivänä Hushang oli kulkemassa vuoristossa muutamien seuralaistensa kanssa. Yhtäkkiä heitä lähestyi valtava, tumma hahmo.

Kun se tuli lähemmäksi, miehet näkivät kauhistuttavan hirviön, jonka silmät hehkuivat punaisina. Sen suusta nousi sakeita savupilviä, jotka pimittivät auringon. Hushangin seuralaiset pakenivat kauhuissaan.

Mutta Hushang itse oli Ahura Mazdan uskollinen palvelija. Hän ei antanut pelon, joka oli lähtöisin Ahrimanista, saada itseään valtaansa.

Hirviö lähestyi yhä. Silloin Hushang nosti maasta suuren kiven ja heitti sen hirviötä kohti. Olento kääntyi ja pakeni.

Kivi ei kuitenkaan osunut hirviöön, vaan iskeytyi toiseen kiveen niin voimakkaasti, että kipinöitä sinkosi joka suuntaan.

Kipinät putosivat kuiville lehdille ja oksille. Äkkiä ne syttyivät tuleen, ja liekit leimahtivat korkealle! Kun Hushang näki tämän, hän ymmärsi heti, että oli löytänyt keinon sytyttää tuli.

Ahura Mazda oli palkinnut hänen rohkeutensa näyttämällä hänelle, kuinka kivien avulla voitiin synnyttää kipinöitä ja sytyttää tuli.

Sinä yönä Hushang ja hänen soturinsa sytyttivät ensimmäisen nuotionsa ja iloitsivat suuresti. Tulen löytäminen oli valtava edistysaskel.
Siitä lähtien ihmiset ovat käyttäneet tulta sekä lämmittämiseen että ruoan valmistamiseen. Tulen avulla he ovat myös voineet kuumentaa metalleja pehmeiksi ja muotoilla niistä monenlaisia esineitä.

Persiassa järjestettiin joka vuosi, suunnilleen siihen aikaan vuodesta, jolloin me vietämme joulua, suuri juhla kuningas Hushangin muistoksi. Häntä pidettiin ensimmäisenä ihmisenä, joka oli oppinut sytyttämään tulen.

Juhlan aikana sytytettiin nuotioita, soihtuja ja kynttilöitä.

Tätä juhlaa kutsuttiin nimellä Sadeh.

‘